

Outokumpu Chrome Oy
Outokumpu Polarit Oy

1395ROO10-53

2.10.1996

**Lausunto Outokumpu Polarit Oy:n ja Outokumpu Chrome Oy:n tuotannon
laajennusten ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta**

Ympäristöministeriö on päätöksellään 12.3.1996 määrännyt, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyä tulee soveltaa Outokumpu Polarit Oy ja Outokumpu Chrome Oy tehtaiden laajennushankkeeseen. Yhteysviranomaisena toimii Lapin ympäristökeskus.

Outokumpu Polarit Oy ja Outokumpu Chrome Oy ovat 24.4.1996 toimittaneet Lapin ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisen Outokummun Tornion tehtaiden laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelman. Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma tarvittavista selvityksistä. Koska hankkeella on todennäköisesti Ruotsin alueella ilmeneviä ympäristövaikutuksia, Lapin ympäristökeskus on 13.5.1996 toimittanut arviointiohjelman ympäristöministeriölle Ruotsille ilmoittamista varten.

Arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava tekee selvitykset ja laatii arviointiselostuksen, joka tulee julkiseen käsittelyyn.

Hankkeesta vastaava
Outokumpu Polarit Oy
Outokumpu Chrome Oy

95400 TORNIO

ARVIOINTIOHJELMA

Hankkeesta vastaavat ovat laatineet arviointiohjelman. Siinä on todettu hanke ja sen vaihtoehdot ja toteutustavat, kuvattu ympäristön nykytilaa ja tehtyjä selvityksiä, tuotu esille arvioitavat ympäristövaikutukset ja vaikutusalue sekä kuvattu arviointimenettelyn kulku.

Tuotantokapasiteetin laajennus

Vuonna 1995 Tornion tehtaiden ferrokromituotanto oli 232 000 tonnia, teräsaihioiden tuotanto 431 000 tonnia ja kylmävalssaamon tuotanto 372 000 tonnia. Vuoden 1995 lopussa valmistunut investointi nosti teräsaihiokapasiteetin 540 000 tonniin ja vuonna 1997 valmistuva laajennusinvestointi nostaa kylmävalssaamon kapasiteetin 500 000 tonniin vuodessa. Nämä jo valmistuneet ja käynnistetyt kapasiteetin laajennukset ovat

voimassaolevien lupien mukaisia eivätkä näinollen ole vaatineet ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Tässä ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä on kyse suunnitelmasta, jonka enimmäislaajuus tarkoittaa ferrokromitehtaalla tuotantokapasiteetin lisäämistä 500 000 tonniin ja teräsaihioiden 1 200 000 tonniin. Kuumavalssaamon ja kylmävalssaamon kapasiteetteja nostettaisiin aihiotuotantoa vataavalle tasolle. Tuotantoprosessien yksityiskohdissa on vaihtoehtoja, joiden suunnittelu ja vertailu on meneillään.

Laajennukset toteutettaisiin noin 10 vuoden aikajaksolla päätöksen tekemisestä.

Uudet patoaltaat

Tehtaiden laajennukseen liittyen on tarpeen rakentaa Outokumpu Chromen ferrokromitehtaan prosessijätevesien selkeytystä varten ja Outokumpu Polaritin terässulaton kalkkipitoisen kuonan loppusijoitusta varten uudet patoaltaat. Ne esitetään rakennettavaksi tehtaiden edustalle kahteen eri kohtaan. Jäteveden selkeytyksen jälkeen pääosa vedestä palautuu tehtaan prosessiin.

Patoaltaiden laajennusosan kokonaispinta-ala on noin 35 ha. Vesialueille rakennettavaa reunapatoa on yhteensä 2,4 km ja rantapatoa 0,8 km.

Sataman laajennus

Terästehtaan tuotantokapasiteetin kasvu lisää tarvetta laajentaa Röyttän satamaa. Sataman tavaraliikenne on kasvanut vuoden 1989 182 000 tonnista vuoden 1994 416 000 tonniin. Tuonti on pääasiassa koksia, romua, ferromanganiä, dolomiittia ja propaania. Vienti koostuu pääasiassa ferrokromista ja ruostumattomasta teräksestä.

Sataman ongelmia ovat laiturin alhainen kantavuus ja se, että satamassa käsiteltävät tuonti- ja vientitavaralajit sopivat huonosti käsiteltäviksi samalla alueella. Nestekaasulaivan saapussa on kaikki muu sataman toiminta keskeytettävä.

Satamaan johtaa 8 metrin väylä, joka on ruopattu nykyiseen kuntoon noin kolme vuotta sitten.

Satama-altaassa suoritettavat ruoppaukset olisivat noin 250 000 m³ ja täytöt noin 500 000 m³. Uutta laituritilaa tulisi 180 m. Sataman tuloväylään ei tehtäisi muutoksia. Satamaa olisi myöhemmin mahdollista laajentaa kaakkoon.

Voimalinja

Tehtaiden laajennus johtaa lisääntyvään sähköntarpeeseen. Tällä hetkellä sähköenergia tehdasalueelle tuodaan kolmella 110 kV:n sähkölinjalla. Kemian 2 - muuntoasemalta lähtien ovat linjat samalla johtokadulla. Linjan pituus on 22 km.

Tehtaiden laajentaminen edellyttää uuden voimalinjan rakentamista. Se esitetään sijoitettavaksi nykyisen johtokadun kaakkoispuolelle rakennettavaan linjaan. Voimalinjan jännite on joko 110 kV tai 400 kV. Voimalinjaa ei voida rakentaa

muiden linjojen pylväisiin, koska tehtaan jatkuva toiminta edellyttää jatkuvaa sähkön siirtoa.

Laajennusten toteuttamatta jättäminen

Tässä ympäristövaikutusten arvioinnissa päähuomio on suunniteltujen kapasiteetin laajennusten ympäristövaikutusten selvityksessä. Hankkeen toteuttamatta jättämisen ympäristövaikutuksia kuvataan nykytilan ja tunnettujen vaikutusten avulla.

Hankkeesta vastaavat ovat laatineet arviointiohjelman. Siinä on todettu hanke ja sen vaihtoehdot ja toteutustavat, kuvattu ympäristön nykytilaa ja tehtyjä selvityksiä, tuotu esille arvioitavat ympäristövaikutukset ja vaikutusalue sekä kuvattu arviointimenettelyn kulku.

ASIAAN LIITTYVÄT MUUT HANKKEET

Tornion tehtaiden laajennussuunnitelman rinnalla Outokumpu Chrome Oy on esittänyt suunnitelman Kemin kaivoksen tuotannon nostamiseksi ja maanalaisen louhinnan aloittamiseksi. Kemin kaivosta koskevat suunnitelmat eivät sisälly tähän ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn.

Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin
Terästehtaan laajennus voidaan toteuttaa asemakaavoitetulla teollisuuskorttelialueella. Laajennukset edellyttävät rakennuslupia Tornion kaupungin rakennuslupaviranomaiselta. Patoaltaiden ja sataman laajennuksen rakentaminen sekä jätevesien johtaminen merialueelle edellyttävät lupaa suomalais-ruotsalaiselta rajajokikomissiolta. Tehdaslaajennusten toteuttaminen edellyttää ympäristölupamenettelylain mukaista ympäristölupaa, joka haetaan Lapin ympäristökeskukselta. Ympäristölupakäsittelyssä tulee sovellettavaksi pohjoismainen ympäristönsuojelusopimus.

Arviointimenettelyä ei ole yhdistetty muiden lakien mukaisiin menettelyihin.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelman vireilläolosta on ilmoitettu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain ja asetuksen mukaisesti Tornion ja Kemin kaupunkien sekä Keminmaan, Ylitornion ja Tervolan kuntien ilmoitustauluilla. Arviointiohjelmasta on pyydetty vaikutusalueen kuntien ja muiden keskeisten viranomaisten lausunnot. Vireilläolosta on ilmoitettu Pohjolan Sanomissa.

Johtuen hankkeen sijainnista Ruotsin rajan läheisyydessä arviointiohjelman vireilläolosta on ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain ja asetuksen mukaisesti ilmoitettu myös Ruotsin asianomaisille viranomaisille sekä varattu mahdollisuus antaa lausunto arviointiohjelmasta.

Arviointiohjelmasta on hankkeesta vastaavan ja yhteysviranomaisen toimesta järjestetty tiedotustilaisuus 8.5.1996 Tornion kaupungissa. Tilaisuudessa oli suomi-ruotsi -simultaanitulkkaus ja tilaisuudesta ilmoitettiin laajasti sekä Ruotsin että Suomen lehdistössä.

LAUSUNNOT ARVIOINTIOHJELMASTA

Lausunnot ja mielipiteet Suomesta

Kommentteja ovat antaneet seuraavat tahot: Lapin luonnonsuojelupiiri r.y., Tornion kaupunki, Ylitornion kunta, Lapin Yrtti Oy, Ylitornion Luonto r.y., Kemin kaupunki, Perämeren Kalastajain Keskusliitto r.y., Lapin lääninhallitus ja Suomen ympäristökeskus (SYKE).

Huomiota on kiinnitetty seuraaviin asioihin:

- Ohjelmassa kuvaillaan perusteellisesti tehtaiden toimintaa, siihen kaavailtuja muutoksia ja ympäristön nykytilaa (SYKE). Erityistä huomiota kiinnitetään ilmaan ja veteen kohdistuvien päästöjen vähentämisvaihtoehtoihin (Kemin kaupunki). Sosiaali- ja terveysvaikutusten arviointi on jäänyt Lapin lääninhallituksen mukaan kuitenkin vähäiseksi.
- Hankkeessa on kuvattu kaksi toteuttamisvaihtoehtoa: suunniteltu laajennus ja 0-vaihtoehto. Em. lisäksi olisi pitänyt tarkastella myös laajennushankkeen erilaisia toteuttamisvaihtoehtoja esim. sähkölinjauksen ja patorakenteiden sijoittamisen osalta (Lapin luonnonsuojelupiiri r.y., Tornion kaupunki). Koska sataman laajennus on sisällytetty hankkeeseen, tulisi erilaisia vaihtoehtoja sen toteuttamiseksi kuvailla tarkemmin. Lapin luonnonsuojelupiiri esittää, että myös laajennuksen eri vaiheet toteuttamisjärjestyksessä ympäristövaikutuksineen tulisi esitellä.
- Kemin kaupunki ehdottaa, että odotettavissa olevat vaikutukset ryhmiteltäisiin merkittävyyden mukaisesti eri luokkiin asian tarkastelun ja ymmärtämisen helpottamiseksi. Lisäksi 1-3 vuoden kuluttua laajennusosan käyttöönotosta suoritettaisiin jälkiarviointi, jossa verrattaisiin ilmenneitä ja ennalta arvioituja haittoja. Myös SYKE toivoo, että merkittävimmät vaikutukset, joihin arvioinnin painopiste tulleen asettamaan, pyritäisiin määrittelemään hyvissä ajoin. Lisäksi tulisi esittää, millä perusteilla tunnettujen ympäristövaikutusten merkittävyyttä aiotaan arvioida.
- Vaikutusalue on rajattu liian suppeaksi (Lapin luonnonsuojelupiiri r.y., Ylitornion kunta, Lapin Yrtti Oy, Ylitornion Luonto r.y., Kemin kaupunki). Esimerkiksi alueen tuulioloja ei ole huomioitu riittävästi vaikutusalueita rajattaessa. SYKE huomauttaa myös, että eri päästöjen vaikutusalueet ovat erilaiset: ei riitä, että ohjelmassa esitetään ainoastaan arvio kokonaisvaikutusalueesta. Kemin kaupunki ehdottaa, että päästöjen leviämistä ja vaikutuksia merialueella voitaisiin tutkia esim. mallin avulla. Myös maa-ainesten ottoalueet tulisi sisällyttää vaikutusalueeseen ja arvioida tehdas- ja satamalaajennuksen maisemavaikutuksia sekä merellä että maalla (Tornion kaupunki).
- Päästöjä arvioidaessa ei ole huomioitu niiden kumulatiivisia vaikutuksia ympäristöön (Lapin Yrtti Oy, Kemin kaupunki). Toisaalta on jätetty huomioimatta absoluuttiset päästöt ja esitetty arvioita päästöistä tuotantoyksikköä kohti (Lapin luonnonsuojelupiiri r.y.). Ilmapäästöjen osalta

Lapin Yrtti toivoo nikkelin, sinkin ja lyijyn pitoisuuksia verrattavan puhtaisiin alueisiin, ei Harjavallan tilanteeseen.

- Tuotannon lisäyksen vaikutukset alueen liikenteeseen, meluun (Lapin luonnonsuojelupiiri r.y., SYKE) ja Kemin kaivoksen vaikutusalueeseen (Kemin kaupunki, Ylitornion luonto r.y.) olisi selvitettävä. Tornion kaupunki toteaa yhteistyön kunnan kanssa olevan erityisen tärkeää, etenkin arvioitaessa vaikutuksia liikenteeseen ja yhdyskuntarakenteeseen. Lapin luonnonsuojelupiirin mukaan laajennusten, lisääntyvän liikenteen ja raskasmetallipäästöjen vaikutukset alueen linnustoon sekä mahdollisuudet suojata linnustoalueita tulisi tutkia.
- SYKE toivoo selvityksiä sekä tehtaiden laskeuman vaikutuksista pohjaveteen että kalataloudellisia selvityksiä. Myös voimalinja-alueen arvokkaat maisemat uhanalaisine kasvi- ja eläinlajeineen olisi kartoitettava ennen hankkeen toteuttamista. Arviointiohjelmassa tulisi myös kuvata, millä menetelmillä, miltä havaintopaikoilta ja minä ajankohtina vaikutukset merialueeseen, kalatalouteen, pohjaveteen ja ilman laatuun selvitetään. Vesistövaikutuksia tutkittaessa vertailukohteiksi tulisi valita mahdollisimman luonnontilaisia vesialueita Perämerellä (Perämeren Kalastajain Keskusliitto r.y.). Em. toivoo lisäksi, että alueen kalastoa, kalojen kuntoa ja ravintoa sekä pyydysten likaantumista seurattaisiin.
- Lapin lääninhallitus katsoo, että sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa on huomioitava rakentamisaikaiset ja pysyvät työllisyysvaikutukset sekä vaikutukset alueen yhdyskuntarakenteeseen. Terveysvaikutuksia arvioitaessa on huomioitava tapaturma- ja suuronnettomuusriskin muutos, sairastuvuuden ja erityisryhmien oireiden muutokset. Myös lähialueilla viljeltävien elintarvikkeiden saastumisvaara, terveydelle haitallinen säteily tai muu ilmeinen terveysvaikutus olisi huomioitava. - Ylitornion Luonto r.y. toivoo päästöjen minimoimiseksi (viittaa mm. kromi- ja typpipäästöihin) käytettävän parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Tutkimus-, seuranta- ja tarkkailuohjelmien on oltava tieteellisesti päteviä, mahdollisimman kattavia, puolueettomia ja velvoittavia. - Lapin Yrtti muistuttaa Lapin luonnon puhtauden olevan osa alueen imagoa, joka tulee ottaa huomioon alueen säilyttämiseksi mahdollisimman saasteettomana. - Tornion kaupunki toivoo, että arviointiohjelmassa esitettäisiin YVA-työtä ohjaamaan perustettavan suunnittelun hankeryhmän kokoonpano ja sidosryhmät sekä yhteistyömuodot kuntien kanssa jo arviointityön aikana. - Lapin lääninhallitus edellyttää, että tiedotettaessa arviointiohjelmasta on yksittäisen kansalaisen kyettävä tunnistamaan hankkeesta mahdollisesti aiheutuvat elinympäristön muutokset. Tiedottaminen on järjestettävä siten, että sosiaalisten vaikutusten kannalta keskeiset intressiryhmät mukaan lukien vähemmistöt ja muut heikot ryhmät voivat osallistua sosiaalisten vaikutusten arviointiin.

Lausunnot ja mielipiteet Ruotsista

Ympäristöministeriö pyysi kirjeellään 17.6.1996 lausuntoa Naturvårdsverketiltä Outokumpu Chrome Oy:n/Outokumpu Polarit Oy:n laitosten laajennusta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Virasto on lähettänyt arviointiohjelman

edelleen arvioitavaksi alueellisille viranomaisille ja muille intressitahoille (Fiskeriverket, Boverket, Umeå Marina Forskningscenter, Västerbottenin ja Norrbottenin lääninhallitukset, Haaparannan kunta ja Norrbottenin läänin Luonnonsuojeluyhdistys). Myös Lapin ympäristökeskus on pyytänyt lausuntoja Haaparannan kunnalta ja Norrbottenin lääninhallitukselta ko. arviointiohjelmasta. Ympäristöministeriö toimitti Naturvårdsverketin lausunnon alueellisilta viranomaisilta saatuihin vastauksiin Lapin ympäristökeskukselle 10.9.1996.

Lausunnoissa esitettiin lukuisia kommentteja arviointiohjelmasta. Ainoastaan Västerbottenin lääninhallitus jätti oman arvionsa antamatta todeten kuitenkin tukevasa Norrbottenin lääninhallituksen lausunnossa esiin tuotuja seikkoja. Yleisesti ottaen lausunnoissa ollaan tyytyväisiä siihen, että Ruotsin ympäristöviranomaisille ja kansalaisille on annettu mahdollisuus lausua mielipiteensä Outokummun YVA-ohjelmasta, minkä todetaan olevan mm. Espoon sopimuksen hengen mukaista. Lausunnoissa toivotaan tiedonvaihtoa asianosaisten ruotsalaisten tahojen kanssa myös jatkossa.

Suunnitellulla tuotannonkapasiteetin kasvulla tulee olemaan vaikutuksia Ruotsin puolella. Erityisesti Norrbottenin lääninhallitus näkee positiivisena seikkana sen, että laajennuksesta aiheutuvia ympäristövaikutuksia on ryhdytty pohtimaan hyvissä ajoin haittojen minimoimiseksi. Lausuntojen mukaan arviointiohjelmassa kuvataan tehtaiden nykytilaa kattavasti ja realistisesti. Sen sijaan varsinainen ohjelma ympäristövaikutusten arvioimiseksi on suhteellisen epätasällinen, minkä vuoksi on vaikea arvioida, mitä aiotaan tutkia tarkemmin ja mitä toimia se tuo mukanaan.

Lausunnossa toivotaan kiinnitettävän huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Ohjelmassa mainitaan kaksi vaihtoehtoa: suunniteltu laajennus, jolla nostetaan ferrokromin ja teräksen tuotanto yli kaksinkertaiseksi ja 0-vaihtoehto eli mitään laajennusta ei tehdä. Näiden lisäksi voitaisiin tarkastella vaihtoehtoja, joissa laajennus tehdään pienemmässä mittakaavassa, jolloin myös ympäristövaikutukset olisivat pienemmät (Boverket, Haaparannan kunta) tai tuotantoa kasvatettaisiin edellyttäen, etteivät päästöt saa kasvaa nykyisestä tasostaan. Jälkimmäinen sisältäisi lisäksi kuvauksen vaadittavasta tekniikasta ja sen kustannuksista (Haaparannan kunta). Haaparannan kunnan mukaan YVA:ssa tulisi esittää myös taloudelliset panostukset päästöjen vähentämiseksi suhteessa tuotannon kasvattamiseksi tehtäviin investointeihin. Parasta käyttökelpoista tekniikkaa tulisi etsiä myös Pohjoismaiden ulkopuolelta ja mahdollisuudet tuotannon alas ajamiseksi tulisi ottaa tarkastelun kohteeksi.
- YVA:ssa pitäisi kattaa laajasti koko vaikutusalue ja ottaa huomioon kaikki tähän astisen toiminnan aiheuttamat päästöt ja niiden vaikutukset ympäristöön. Suunnitteilla olevasta tuotannon kasvusta aiheutuvien lisäpäästöjen seurauksia tulisi tarkastella tätä taustaa vasten (Norrbottenin läänin luonnonsuojeluyhdistys, Haaparannan kunta).

- Yrityksen toiminnasta aiheutuvia ympäristövaikutuksia pitäisi tarkastella koko ekosysteemin ja siinä elävien eliöiden ja kasvien kautta. Päästöjen vaikutuksia kuvattaessa ei riitä, että arvioidaan ainoastaan aineiden kohoavia pitoisuuksia.
- Päästöjen vaikutusalueita ei saa rajata liian kapealle alueelle, sillä esim. tuuli- ja virtausolosuhteet vaikuttavat kulloiseenkin tilanteeseen (Fiskeriverket, Umeå Marina Forskningsinstitut). Alueen virtausolosuhteista tulisi laatia selvitys (Umeå Marina Forskningsinstitut). Boverket huomauttaa, että varsinaisilla rakennuksilla on sekä paikallisia että alueellisia vaikutuksia ja toivoo samalla, että vaikutusalueet arvioitaisiin riittävän laajoiksi.
- YVA:ssa pitää käsitellä myös liikennettä, melua ja laitosten aiheuttamaa tärinää (Haaparannan kunta, Boverket). Esimerkiksi suunnitelma liikenteen aiheuttamien ympäristöhaittojen vähentämiseksi tulisi liittää YVA:an (Haaparannan kunta). Alueen jätetilanteesta pitää tehdä selkoa ottaen huomioon jo tähän mennessä alueelle varastoitu jäte, josta aiheutuu vuotoja ulos sekä suunnitellun laajennuksen aiheuttamat muutokset tilanteeseen (Naturvårdsverket).
- Haaparannan kunnan lausunnossa toivotaan, että yrityksellä olisi arviointiohjelman täydentämiseksi esittää yleissuunnitelma alueen maan- ja vedenkäytöstä.
- Mahdollinen vaikutusalue ulottuu Ruotsin rajan puolella alueille, joilla on merkitystä luonnonsuojelu- ja virkistysalueena. Esimerkiksi v. 1995 vihittiin uusi luonnonpuisto, Haparanda Sandskär (Boverket, Norrbottenin läänin luonnonsuojeluyhdistys). Alueella harjoitetaan myös ammattikalastusta. Molemmat seikat pitäisi huomioida arviointiohjelmassa. Fiskeriverket huomauttaa omassa lausunnossaan osallistuneensa alueella aiemmin tehtyjen kalatutkimusten suunnitteluun, joiden tulokset viittaavat päästöjen vaikuttaneen alueella eläviin kaloihin.
- Fiskeriverket toivoo, että myös satama-altaiden ruoppausten aiheuttamat ympäristövaikutukset otetaan arvioitavaksi, koska alue on laaja (250 000 m³) ja ruoppausmassojen voidaan odottaa sisältävän aiempien päästöjen aiheuttamia saasteita.
- Ilma- ja vesipäästöjen suuruus tulee kuvata yksityiskohtaisemmin sekä ennen että jälkeen suunniteltua toiminnan laajentumista. YVA:n tulee sisältää tiedot raskasmetalleista, rehevöittäväistä aineista ja dioksiineista. Kannattaa myös muistaa, että merialue on hyvin arka fosforipäästöjen suhteen (Umeå Marina Forskningsinstitut).
- Viemärivereden myrkyllisyys ja sen aiheuttamat vaikutukset olisi selvitettävä. Tämä tulisi tehdä KIU-menetelmän (Karaktärisering av industriella utsläpp, Naturvårdsverket, Allmän råd 89:5) mukaisesti tai vastaavalla menetelmällä, mikä sisältää viemärivereden kemiallisia ja biologisia testejä akuutin ja kroonisen myrkyllisyyden osoittamiseksi Norrbottenin lääninhallitus).

- Ympäristöön joutuvien vaarallisten kemikaalien sekä tuotteisiin sisältyvien vaarallisten kemikaalien käyttö tulisi selvittää. Myös mahdollisuudet vaihtaa vaaralliset kemikaalit vähemmän vaarallisiin tulisi selvittää tarkoin (Norrbotenin lääninhallitus).
- Sammalkokeiden lisäksi tulisi tutkia myös muutokset maaperän mikrobiologisessa aktiivisuudessa ilman kautta aiheutuvan laskeuman sisältämien raskasmetallien vaikutusten osoittamiseksi (Norrbotenin lääninhallitus).
- Norrbottenin läänin luonnonsuojeluyhdistys huomauttaa vielä, että YVA:ssa tulisi tarkastella myös sitä, onko suunnitteilla oleva toiminnan laajentaminen yhdenmukainen Rion sopimuksen (Agenda 21) kanssa.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Lapin ympäristökeskus pitää ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa varsin monipuolisena ja selkeänä kokonaisuutena ja se täyttää pääosin ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 8 § edellytykset ja asetuksen 10 § minimivaatimukset. Arviointiohjelmassa kuvataan tehtaiden nykytilaa kattavasti. Arviointia tukee merkittävä jo olemassa oleva ympäristötutkimusmateriaali. Sen sijaan ohjelma laajennusten jälkeisen tilanteen ympäristövaikutusten arvioimiseksi ei ole kattava.

LISÄSELVITYKSET JA TARKENNUKSET

Lapin ympäristökeskus korostaa laajan ympäristönäkökulman ja pitkän aikajänteen huomioonottamista suurteollisuuden hankkeissa. Hankkeen paikallisten vaikutusten lisäksi myös laajemmat ja välilliset vaikutukset ovat tärkeitä. Tässä mielessä vaikutusalueen tarkka rajaaminen ei ole järkevää eikä useinkaan edes mahdollista. Hankkeesta vastaavan tulee harkita vaikutusalueen laajuus kunkin välittömän ja välillisen vaikutuksen mukaisesti. Aiheutuvia ympäristövaikutuksia tulee tarkastella koko ekosysteemin osalta ja arvioinnissa tulee huomioida myös tähän astisen toiminnan aiheuttamat vaikutukset.

Ympäristövaikutusten arviointiin tulee sisällyttää myös arvio siitä, miten hyvin hankkeen lähtökohdat sopivat ns. yleisiin tavoitteisiin; toteuttaako hanke kestävää kehitystä ja luonnonvarojen järkevää hyödyntämistä. Tässä mielessä mm. jätteiden syntymisen estäminen ja hyötykäyttömahdollisuudet tulee selvittää ensisijaisina tapoina.

Hankkeella on todennäköisesti vaikutuksia Ruotsin valtion alueelle, mistä johtuen Ruotsin valtion viranomaisille sekä luonnollisille henkilöille ja yhteisöille varataan tilaisuus osallistua arviointimenettelyyn. Ensisijaisesti tästä johtuen hankkeen aikataulu on liian kireä eikä mahdollista arviointimenettelyn läpivientä esitetystä ajassa. Hankkeesta vastaavan tulee tarkistaa aikataulu realistiseksi.

Ohjelmassa mainitaan kaksi toteuttamisvaihtoehtoa: suunniteltu maksimilaajennus sekä 0-vaihtoehto. Koska hanke toteutetaan ohjelman mukaan asteittain kymmenen vuoden aikana, toteutunut laajennus saattaa jäädä nyt esitettyjen vaihtoehtojen välille. Tämän vuoksi on perusteltua tarkastella myös vaihtoehtoja, joissa laajennus tehdään

pienemmässä mittakaavassa. Lisäksi 0-vaihtoehtotarkastelu tulee olla todellinen, ei vain nykytilan kuvaukseen rajoittuva: 0-vaihtoehdon ympäristövaikutustarkastelussa tulee arvioida parhaimman käyttökelpoisen tekniikan suomat mahdollisuudet hankkeen ilmoitetulla 10 vuoden toteutusajanjaksolla.

Päästöt (ml. jätteet) tulee kuvata riittävän yksityiskohtaisesti.

Voimalinja-alueen ja muun rakentamisen (mm. satamalaajennus, liikennejärjestelyt, patoaltaat) sekä maa-ainesten ottotoiminnan vaikutukset kasvistoon, eläimistöön ja maisemaan tulee arvioida.

Laajennushankkeen vaikutukset maaperään ja pohjavesiin tulee arvioida.

Pelkästään työllisyysvaikutusten arviointi ei ole riittävä ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi. Ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee arvioida vaikutukset ihmisiin laajasti ottaen huomioon vaikutukset terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Arvioinnista tulee käydä ilmi tärkeimmät sidosryhmät sekä se, miten sidosryhmien kanssa työskentely on organisoitu. Ympäristövaikutusten arvioinnille on eduksi perustaa seurantaryhmä riittävän monipuolisen tarkastelun takaamiseksi.

LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto on nähtävillä arviointimenettelyn ajan seuraavissa paikoissa:

Tornion kaupunki, Suensaarenkatu 4, 95400 Tornio
Kemin kaupunki, Valtakatu 26, 94100 Kemi
Keminmaan kunta, Kunnantie 3, 94400 Keminmaa
Ylitornion kunta, Alkkulanraitti, 95600 Ylitornio
Tervolan kunta, Virastotalo, 95300 Tervola
Lapin ympäristökeskus, Hallituskatu 3, 96100 Rovaniemi

Johtajan sijainen
Apulaisjohtaja

Olavi Parpala

Ylitarkastaja

Erkki Kantola

Maksu 20 000 mk

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö
Ulkomministeriö
Suomen ympäristökeskus
Lapin liitto
Lapin lääninhallitus

Tornion kaupunki
Kemin kaupunki
Keminmaan kunta
Ylitornion kunta
Tervolan kunta
Naturvårdsverket
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Haparanda kommun
Lausuntojen ja mielipiteiden esittäjät